

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.4
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.11/6 din 29 septembrie 2014*

CURRICULUM
la disciplina

„DREPT PROCESUAL PENAL”

(candidați la funcții de judecător și procuror)

AUTORI:

Valeria ȘTERBEȚ,

doctor în drept, formator INJ

Tatiana Vizdoagă,

doctor în drept, conferențiar universitar, formator INJ

_____ **AVIZAT**

Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

I. PRELIMINARII

În scopul afirmării Republicii Moldova ca stat de drept, afilierii sistemelor europene de drept, se desfășoară în continuare reforma sectorului justiției, unde un loc important este atribuit dreptului procesual penal care reglementează modul efectuării justiției penale. Cunoașterea profundă și aplicarea corectă a normelor procesuale penale în conformitate cu principiile, unanim recunoscute, ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale, la care Republica Moldova este parte și cu Constituția Republicii Moldova de către procurori și judecători va contribui la atingerea scopului procesului penal, protejând persoana, societatea și statul de infracțiuni precum și respectarea drepturilor și libertăților participanților la procesul penal. Prin aplicarea strictă a normelor procesuale penale în cadrul efectuării justiției penale se realizează dreptul la un proces echitabil – drept prevăzut de art. 6 al CEDO.

Curriculumul la disciplina „*Drept procesual penal*” se axează pe necesitatea: valorificării la maximum a potențialului intelectual al audientului, studierii practicii judiciare relevante în sensul unei bune asimilări a materiei procesuale penale, formării abilităților practice ale viitorilor procurori și judecători, precum și lărgirii orizontului intelectual al viitorilor procurori și judecători.

Astfel, scopul prioritar al formării profesionale a audienților, candidați la funcția de judecător și procuror în cadrul disciplinei „*Drept procesual penal*”, presupune:

- aprofundarea cunoștințelor teoretice acumulate anterior precum și achiziționarea unor noi informații privind doctrina și jurisprudența procesuală penală;
- formarea abilităților practice în domeniul justiției penale de organizare și conducere a urmăririi penale, de judecare a cauzelor penale și punere în executare a hotărârilor judecătorești penale;
- formarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații atipice, soluționarea situațiilor de problemă, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate.

Pentru a atinge respectivele deziderate, formatorul va realiza activități moderne și flexibile de formare (care presupun, în special, atât eliminarea progresivă a metodologiei de examinare care verifică abilitățile de memorare, cât și personalizarea activităților de formare). Metodele și tehnicile de formare aplicabile în cadrul orelor de curs și a celor practice, vor favoriza crearea unei ambianțe activ-participative, apte de a cultiva însușiri fundamentale unui judecător și procuror, și anume: independență, responsabilitate, creativitate, spirit critic, gândire analitică, aptitudini și atitudini exploratoare, astfel încât, odată admis în funcție, să facă față provocărilor presupuse de năzuinței de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, dar și acelor modificări și completări pe care o suferă legislația procesual-penală și practica judiciară națională în domeniu ca urmare a respectării/influenței prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului a Libertăților Fundamentale și jurisprudenței CtEDO.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- să interpreteze normele procesual-penale incluse în Partea Generală și Partea Specială a Codului de procedură penală;
- să ia decizii la soluționarea cazurilor practice ce țin de procedura urmăririi penale, examinării în fața instanței de judecată, punerii în executare a hotărârilor judecătorești;
- să poată formula raționamente și să susțină argumentat puncte de vedere în materia dreptului procesual-penal la întocmirea actelor procesuale penale;
- să evalueze corectitudinea sau incorectitudinea unor soluții din practica de urmărire penală și cea judiciară;

- să estimeze efectele pozitive și negative asupra calității aplicării legii procesual-penale pe care le au diversele amendamente operate în Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

- să formuleze unele recomandări teoretice în scopul îmbunătățirii calitative continue a legii procesual-penale și formării unei practice judiciare unitare în unison cu principiul legalității.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- distingă sarcinile care stau în fața procurorului și judecătorului în domeniul justiției penale;
- descrie/organizeze desfășurarea unor acțiuni procesuale și tactica dialogării cu diferiți participanți la procesul penal;
- selecteze probele după anumite criterii și să elaboreze căi de soluționare a unor situații dificile;
- să stabilească sarcinile judecătorului de instrucție la examinarea unui demers sau a unei plângeri și să identifice problemele procesuale și organizaționale în activitatea judecătorului de instrucție;
- stabilească legăturile dintre normele legii procesuale penale și normele legii materiale penale, precum și de referință din actele normative extrapenale;
- argumenteze adoptarea unei hotărâri și luarea unor decizii;
- pregătească materialele cauzei penale spre examinare și să organizeze desfășurarea ședinței de judecată;
- analizeze materialele prezentate de către procuror;
- detecteze erorile în acțiunile și hotărârile din faza de urmărire penală;
- proiecteze efectuarea unor acțiuni procesuale;
- să evalueze consecințele nerespectării legislației față de participanții la procesul penal;
- elaboreze/redacteze proiecte de acte procesuale pentru diferite faze ale procesului penal;
- estimeze necesitatea și oportunitatea îngădirii unui drept în situații prevăzute de lege;
- să anticipeze survenirea unor consecințe juridice în cazuri de conflict între părțile procesului penal sau în cazul ilegalităților în faza urmăririi penale;
- să valideze acțiunile efectuate fără autorizare în cazuri ce nu suferă amânare;
- să propună mijloace noi de perfecționare a instituției controlului judecătoresc al fazei prejudiciare.
- propună soluții funcționale pentru eficientizarea aplicării normelor și instituțiilor dreptului procesual-penal;
- determine perspectivele dezvoltării dreptului procesual-penal ca instrument de realizare a politicii penale în Republica Moldova;

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denunirea disciplinei	Formatori	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Drept procesual penal	Valeria Șterbeț Tatiana Vizdoagă	I	68	20	48	Examen

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Probatoriul în procesul penal	8	10
2.	Actele speciale de investigație și actele de urmărire penală	2	2
3.	Problemele aplicării măsurilor procesuale de constrângere în faza urmăririi penale și judecării cauzei	2	4
4.	Procedura aplicării măsurilor de protecție și altor măsuri	2	2
5.	Aspecte teoretico-practice privind termenele procedurale și actele procedurale comune	2	2
6.	Nulitatea actelor procedurale	2	4
7.	Probleme procesuale și organizaționale ale începerii și desfășurării urmăririi penale	2	4
8.	Controlul judiciar al procedurii prejudiciare	-	10
9.	Probleme procesuale și organizaționale ale judecării cauzei în prima instanță	-	10
TOTAL		20	48

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1. Probatoriul în procesul penal		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p><i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul procurorului în procesul de strângere și verificare a probelor.; • Aprecierea probelor de către judecător; • Manifestarea convingerii intime a procurorului la aprecierea probelor în faza urmăririi penale ; • Procedee logice folosite la aprecierea probelor; • Aspectul psihologic și gnoseologic al formării convingerii intime; • Practica ca fundament al cunoașterii și criteriu de apreciere al adevărului în procesul penal; • Particularitățile folosirii probelor indirecte; • Particularitățile folosirii probelor derivate 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p>	<p><i>Ore curs</i> Brainstorming Lectura surselor din Lista bibliografică</p>

<p>și excepțiile neaplicării principiului „ fructul pomului otrăvit „ ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recunoașterea vinovăției; • Negarea parțială sau totală a vinovăției; • Defăimarea și autodefăimarea în declarațiile învinuitului; • Verificarea și aprecierea declarațiilor martorilor/victimei și ale părții vătămate; • Necesitatea efectuării procedeeleor de verificare a probelor; • Particularitățile dobândirii corpurilor delictive; • Aprecierii și verificarea fotografiilor, înregistrărilor audio și video; • Necesitatea dispunerii constatării tehnico – științifice, medico-legale și a expertizei; • Valoarea probatorie a documentelor în procesul penal; • Legalitatea și veridicitatea proceselor – verbale ale acțiunilor procesuale. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>b) <i>În cadrul orelor practice audienței necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să identifice rolul procurorului și al judecătorului la diferite faze ale probatoriului; – să aplice principiile aprecierii probelor în situații de caz; – să argumenteze convingerea intimă la înaintarea învinuirii de către procuror; – să selecteze probe după anumite criterii; – să estimeze importanța procedeeleor logic și psihologic la formarea convingerii intime; – să caracterizeze particularitățile folosirii probelor indirecte; – să delimiteze probele derivate și excepțiile neaplicării principiului „ fructul pomului otrăvit „ . 	<p>Prelegerea cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector.</p> <p>Seminare. Analiza/studiul legislației și practicii judiciare. Dezbateri. Lucrul în perechi și în grup pentru Feedback Studiu de caz. Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
<p>Tema 2. Actele speciale de investigație și actele de urmărire penală</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>a) <i>Repere de conținut:</i></p> <p>Condiții generale și speciale la dispunerea și efectuarea măsurilor speciale de investigații ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Măsuri speciale de investigație autorizate de procuror; • Măsuri special de investigație autorizate de judecător; • Folosirea datelor obținute în urma efectuării 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p>	<p><i>Ore curs</i></p> <p>Brainstorming Lectura surselor din Lista bibliografică</p>

<p>măsurilor speciale de investigații dintr-o cauză penală în alta ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea și verificarea rezultatelor activității speciale de investigație ; • Date nedmise ca probe obținute în rezultatul activității speciale de investigație prin provocarea, facilitarea sau încurajarea persoanei la savârșirea infracțiunii; • Rolul actelor de constatare în probatoriu; • Condiții juridice și faptice la dispunerea și efectuarea actelor de urmărire penală; • Acte de urmărire penală efectuate pînă la începerea urmăririi penale; • Importanța actelor de urmărire penală în procesul penal și consecințele nerespectării condițiilor juridice și faptice ; • Rolul procurorului și a judecătorului de instrucție privind excluderea probelor ilegale din materialele dosarului. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>b) <i>În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să delimiteze condițiile generale și speciale la dispunerea și efectuare a măsurilor speciale de investigații ; - să aprecieze condițiile autorizării măsurilor speciale de investigație de către procuror; - să aprecieze condițiile autorizării măsurilor speciale de investigație de către judecător; - să delimiteze condițiile folosirii datelor obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații dintr-o cauză penală în alta ; - să propună și să aprecieze modalități de verificare a rezultatelor activității speciale de investigație ; - să distingă datele nedmise ca probe obținute în rezultatul activității speciale de investigație prin provocarea, facilitarea sau încurajarea persoanei la savârșirea infracțiunii; - să aprecieze rolul actelor de constatare în probatoriu; - să argumenteze condițiile juridice și faptice la dispunerea și efectuarea actelor de urmărire penală; - să aprecieze necesitatea efectuării actelor de urmărire penală pînă la începerea urmăririi penale; - să aprecieze importanța actelor de urmărire penală în procesul penal și a consecințelor nerespectării condițiilor juridice și faptice ; - să argumenteze rolul procurorului și a judecătorului de instrucție privind excluderea 	<p>Seminare. Analiza/studiul legislației și practicii judiciare. Dezbateri. Studiu de caz. Lucrul în perechi și în grup pentru Feedback Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.</p>
--	--	---

<p>procedurale la urmărirea penală;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ridicarea excepției de nulitate a actelor procedurale la judecarea cauzei în fond; • Ridicarea excepției de nulitate a actelor procedurale în căile ordinare de atac; • Ridicarea excepției de nulitate a actelor procedurale în căile extraordinare de atac. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>b) <i>În cadrul orelor practice audienței necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să caracterizeze sancțiunea nulității în procesul penal; - să distingă erorile procesuale reparabile de erorile procesuale ireparabile; - să distingă nulitatea relativă de nulitatea absolută; - să stabilească just modalitatea de lichidare a erorii depistate; - să prevadă consecințele erorilor din actele procedurale; 	<p>Seminare. Analiza/studiul legislației și practicii judiciare. Dezbateri. Studiu de caz. Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor de acte procedurale.</p>
<p>Tema 7. Probleme procesuale și organizaționale ale începerii și desfășurării urmăririi penale</p>		
<p><i>Ore curs</i></p> <p>a) Repere de conținut :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Începerea procesului penal • Refuzul de a începe urmărirea penală; • Înaintarea acușării. • Schimbarea acușării. • Completarea acușării. • Suspendarea urmăririi penale. • Formele scoaterii de sub urmărirea penală. • Formele încetării urmăririi penale. • Clasarea cauzei penale. • Terminarea urmăririi penale cu întocmirea rechizitoriului. • Trimiterea cauzei în judecată <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>b) <i>În cadrul orelor practice audienței necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să clasifice după anumite criterii sesizările organului de urmărire penală; - să verifice, la timp, modul de soluționare a sesizărilor; - să analizeze temeinicia și legalitatea soluțiilor propuse de organul de urmărire penală; - să formuleze obiecții la nesoluționarea sesizărilor; - să argumenteze actul de începere sau refuz de a începe urmărirea penală; 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Analiza/studiul legislației și practicii judiciare. Dezbateri. Studiu de caz. Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore curs</i> Brainstorming Lectura surselor din Lista bibliografică</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – să aprecieze suficiența și concludența probelor la punerea sub învinuire; – să redacteze ordonanțe de punere sub învinuire și alte acte procedurale ; – să distingă temeiurile de încetare,clasare,scoatere de sub urmărire penală și suspendarea urmăririi penale ; – să argumenteze soluțiile adoptate de procuror la terminarea urmăririi penale. 		<p>Întocmirea proiectelor de acte procedurale</p>
<p>Tema 8. Controlul judiciar al procedurii prejudiciare</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Examinarea demersurilor procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor procesuale penale și a măsurilor speciale de investigație</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acțiunile de urmărire penală efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție . Acțiuni procesuale ce nu necesită autorizare. • Măsurile procesuale de constrângere aplicate cu autorizarea judecătorului de instrucție • Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție . Măsurile speciale ce nu necesită autorizare. • Demersurile privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrângere și modul de examinare a acestora. • Încheierile judecătorești privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau privind aplicarea măsurilor procesuale de constrângere . <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să relateze despre acțiunile de urmărire penală, măsurile procesuale de constrângere și măsurile speciale de investigații ce necesită autorizare; – să definească particularitățile procedurii de examinare a demersurilor privind obținerea de autorizații și adoptării încheierilor: – să argumenteze necesitatea imixtiunii organului de urmărire penală; – să estimeze proporționalitatea între dreptul sau libertatea garantată de lege și necesitatea efectuării acțiunii procesuale solicitate; – să diferențieze „scopul legitim” al organului de urmărire penală în diferite împrejurări; – să formuleze „presupunere rezonabilă”, „temeiuri rezonabile” și „bănuială rezonabilă”; 	<p style="text-align: center;">Brainstorming Dezbaterea, lucru în grup. Feedback</p> <p style="text-align: center;">Proiector/laptop Flipchart</p>	<p style="text-align: center;">Lectura de tip investigație de text cu sarcini de lucru independente</p>

<ul style="list-style-type: none"> – să deosebească „cazul de urgență” de „caz ce nu suferă amânare” și „caz de infracțiune flagrantă”; – să prevadă consecințele autorizării neîntemeiate a unor acțiuni procesuale sau măsuri speciale de investigații; – să interpreteze legislația națională în conformitate cu jurisprudența CEDO; – să valideze rezultatele acțiunilor procesuale efectuate fără autorizație. 		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>2. Examinarea demersurilor și cererilor privind măsurile procesuale de constrângere</p> <p><i>a) Repere de conținut:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Particularitățile procedurii examinării demersurilor și adoptării încheierilor. 4. Examinarea demersurilor privind aplicarea față de bănuțit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau sau prelungirea duratei arestării învinuitului. 5. Cererea de eliberare provizorie sub cauțiune și procedura de examinare. 6. Controlul judiciar al legalității încheierii privind măsurile preventive aplicate și prelungirea duratei lor 7. Înlocuirea, revocarea, sau încetarea de drept a arestării preventive, a arestării la domiciliu și a măsurilor alternative arestării. 8. Condițiile și oportunitatea ridicării permisului de conducere. 9. Suspendarea provizorie din funcție. Legalitatea și oportunitatea suspendării provizorii din funcție. 10. Particularitățile aplicării amenzii judiciare. 11. Amânarea înștiințării despre reținerea bănuțitului.(art.173 CPP) <ul style="list-style-type: none"> • Particularitățile internării persoanei într-o instituție pentru efectuarea expertizei.(Art.152, 305, 311 CPP). • Particularitățile încheierii judecătorului de instrucție privind măsurile procesuale de constrângere. <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să definească particularitățile procedurii examinării demersurilor procurorului privind aplicarea măsurilor procesuale de constrângere; – să argumenteze admiterea demersurilor 	<p>Brainstorming frontal Lucrul în perechi și în grup pentru Feedback Proiector/laptop Flipchart</p>	<p>Studiu individual de cercetare a practicii judiciare și jurisprudenței CtEDO, lectura</p>

<p>motivate sau respingerea celor nemotivate;</p> <ul style="list-style-type: none"> – să întocmească încheieri și mandate de arestare; – să relateze despre particularitățile emiterii mandatului de arestare în lipsa persoanei; – să distingă condițiile arestării în caz de extrădare; – să aprecieze oportunitatea aplicării unor măsuri alternative arestării preventive; – să formuleze „bănuială rezonabilă” și „temeiuri rezonabile” la aplicarea arestării preventive; – să stabilească legătura dintre gravitatea faptei imputate și necesitatea apărării ordinii publice sau riscul de influențare a martorului la aplicarea arestării preventive; – să delimiteze condițiile procesuale și organizaționale ale arestării la domiciliu; – să relateze despre condițiile înlocuirii, revocării și încetării de drept a măsurilor preventive; – să calculeze durata arestării preventive; – să aprecieze probele prezentate de părți la soluționarea demersurilor și cererilor; – să definească condițiile aplicării altor măsuri procesuale de constrângere; – să stabilească legătura dintre gravitatea abaterii procesuale și mărimea amenzii judiciare; – să prevadă consecințele nerespectării legii la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere. 		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>3. Examinarea plîngerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organelor de urmărire penală, ale organelor care exercită activitatea specială de investigație, precum și a plîngerilor împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului</p> <p><i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procedura de înaintare a plîngerilor. Acțiuni posibile de a fi contestate. • Acțiunile și actele care pot fi atacate judecătorului de instrucție. • Procedura de examinare și de emitere a încheierilor. • Conținutul încheierii judecătorului de instrucție în cazuri de examinare a plîngerilor. <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p>	<p>Dezbatere Studiu de caz Feedback Proiector/laptop Flipchart</p>	<p>Pregătirea temei pentru activități practice, consultarea practicii judiciare și a jurisprudenței CEDO. Formularea plîngerilor Proiectarea individuală a parcursului plîngerii Elaborarea de încheieri în baza plîngerilor</p>

<ul style="list-style-type: none"> – să definească particularitățile procedurii examinării plîngerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organelor de urmărire penale, organelor care exercită activitatea specială de investigație și ale procurorului; – să distingă acțiunile și hotărârile pasibile de a fi atacate de acțiunile și hotărârile ce nu sînt susceptibile de a fi atacate; – să delimiteze limitele controlului judiciar la examinarea plîngerilor împotriva acțiunilor, inacțiunilor și hotărârilor organului de urmărire penală și procurorului; – să detecteze erorile în actele procedurale contestate; – să estimeze probele prezentate de părți la examinarea plîngerilor; – să argumenteze încheierile adoptate la examinarea plîngerilor; – să interpreteze legislația națională în conformitate cu jurisprudența CEDO la examinarea plîngerilor. 		<p>formulate</p>
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p style="text-align: center;">4. Procedura audierii martorului și a victimei în condiții speciale de către judecătorul de instrucție</p> <p><i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivele audierii martorului/victimei de către judecătorul de instrucție în condiții generale. • Motivele audierii martorului/victimei în condiții speciale. • Procedura audierii martorului/victimei în condiții speciale. <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să clasifice motivele audierii martorului/victimei de către judecătorul de instrucție; – să coordoneze acțiunile de audiere a martorului/victimei; – să selecteze întrebările care pot fi puse martorului sau victimei; – să expună modul de utilizare a mijloacelor tehnice, a teleconferinței cu circuit închis; – să prevadă consecințele divulgării identității persoanelor audiate în condiții speciale. 	<p>Lucru în grup Discutarea noilor evoluții legislative Feedback Proiector/laptop Flipchart</p>	<p>Lectura de tip investigație de text cu sarcini de lucru independente</p>

Tema 9. Probleme procesuale și organizaționale ale judecării cauzei în prima instanță

<p style="text-align: center;"><u>Ore practice</u></p> <p>1. Punerea pe rol a cauzei penale</p> <p>a) Repere de conținut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ședința preliminară. • Soluționarea cauzei în procedura medierii opi împăcării părților. • Încetarea procesului în ședința preliminară. • Numirea cauzei spre judecare. • Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> – să aprecieze rolul ședinței preliminare; – să precizeze sarcinile procurorului în cadrul ședinței preliminare; – să clasifice temeiurile încetării procesului penal în cadrul ședinței preliminare; – să explice procedura desfășurării și să organizeze o ședință preliminară; – să aprecieze condițiile numirii cauzei spre judecare; – să întocmească o încheiere a ședinței preliminare. 	<p>Lucru în grup Soluționarea unor cazuri practice Simularea unei ședințe preliminare.</p> <p>Proiector/laptop Feedback</p>	<p>Pregătirea temei pentru activități practice, studierea cauzei concrete cu sarcini de lucru independente. Elaborarea încheierii ședinței preliminare în baza studierii cauzei propuse</p>
<p style="text-align: center;"><u>Ore practice</u></p> <p>2. Judecata în prima instanță</p> <p>a) Repere de conținut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partea pregătitoare a ședinței de judecată și limitele ei. • Ordinea și limitele cercetării judecătorești. • Ordinea și limitele dezbaterilor judiciare. • Ultimul cuvânt al inculpatului. • Cazuri de reluare a cercetării judecătorești. <p>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> – să verifice respectarea cerințelor legii în cadrul părții pregătitoare a ședinței de judecată; – să explice participanților la proces drepturile și obligațiile procesuale; – să stabilească ordinea și limitele cercetării judecătorești; – să pună în discuție problemele ce apar în timpul ședinței de judecată; – să planifice desfășurarea ședințelor de judecată în mai multe cauze; – să asculte susținerile verbale ale părților și ultimul cuvânt al inculpatului și; – să explice cazurile de reluare a cercetării 	<p>Lucru în grup, jocul pe roluri. Simulare de proces cu soluționarea unei cauze penale. Proiector/laptop Feedback</p>	<p>Pregătirea temei pentru activități practice, studierea cauzei concrete cu sarcini de lucru independente, consultarea practicii judiciare și a jurisprudenței CEDO.</p>

<p> judecătorești.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>3. Adoptarea sentinței <i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ordinea de soluționare a chestiunilor la adoptarea sentinței. • Soluționarea acțiunii civile. • Temeiurile adoptării sentinței de condamnare. • Felurile sentinței de condamnare și consecințele lor. • Temeiurile de adoptare a sentinței de achitare și de încetare a procesului penal și consecințele lor. <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să clasifice temeiurile și chestiunile examinate la adaptarea sentinței; – să explice modul de soluționare a acțiunii civile; – să clasifice felurile sentinței de condamnare și să explice consecințele lor; – să argumenteze temeiurile de adoptare a sentinței de achitare și de încetare a procesului penal și consecințele lor. 	<p>Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru întocmirea unor categorii de sentințe. Proiector/laptop Flipchart</p>	<p>Pregătirea temei pentru activități practice, studierea cauzei concrete cu sarcini de lucru independente, consultarea practicii judiciare și a jurisprudenței CEDO.</p>
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>4. Procedura deliberării și pronunțarea hotărârii <i>a) Repere de conținut:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pronunțarea sentinței. • Redactarea sentinței. • Înmânarea copiei sentinței. <p><i>b) În cadrul orelor practice audienții necesită:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – să întocmească dispozitivul sentinței; – să dea citirii dispozitivul sentinței; – să explice modul de redactare și de înmânare a copiei sentinței; – să redacteze sentința. 	<p>Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru întocmirea unor categorii de sentințe. Simularea unei deliberări cu pronunțarea sentinței. Proiector/laptop Flipchart</p>	<p>Pregătirea pentru activități practice (pronunțarea sentinței) cu sarcini de lucru independente, consultarea practicii judiciare.</p>

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- Participarea audienților în cadrul orelor practice;
- Realizarea activităților individuale, în perechi și de grup;
- Redactarea actelor procedurale, elaborate de procurori și judecători în funcție, în planul verificării corespunderii acestora cu legea procesual-penală;

- Elaborarea de rapoarte și referate asupra unui subiect propus pentru cercetare în calitate de lucru individual.

B. Evaluarea finală va consta într-un examen realizat în formă scrisă la finele semestrului, având ca finalitate prezentarea răspunsurilor la subiectele teoretice precăutate la orele de curs și la orele practice, precum și soluționarea cazurilor practice referitoare la încadrarea juridică a faptelor în acord cu regulile de calificare a infracțiunii.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte normative:

1. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, din 14 martie 2003.
3. Legea cu privire la Procuratură, nr.118-XV din 14 martie 2008.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr.317-XIII din 13.12.1994.
5. Codul jurisdicției constituționale, nr.502-XIII din 16.06.1995.
6. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr.514-XIII din 06.07.1995.
7. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544-XIII din 20.07.1995.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.789-XIII din 26.03.1996.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la sistemul instanțelor judecătorești militare, nr.836-XIII din 17.05.1996.
10. Legea Republicii Moldova cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești, nr.853-XIII din 29.05.1996.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947-XIII din 19.07.1996.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002.
13. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea specială de investigații, nr.59 din 29.03.2012.
14. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, nr.105 din 16.05.2008.
15. Legea Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de cercetare penală, anchetare preliminară, procuraturii și instanțelor de judecată, nr.1545-XIII din 25.02.1998.
16. Legea cu privire la Centrul Național Anticorupției din 06.06.2012.
17. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală din 1 decembrie 2006.

Legislație internațională:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului (10.12.1948).
2. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului (4.11.1950).
3. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
4. Convenția Europeană împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
5. Principiile generale privitor la independența organelor judecătorești (1985).
6. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988).
7. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959).
8. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970).

9. Convenția țărilor CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale (22.01.1993).
10. Tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală (25.02.1993).
11. Tratatul între Republica Moldova și Ucraina cu privire la asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală (13.12.1993).

Practică judiciară:

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale nr.7 din 04.07.2005.*
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical nr.23 din 12.12.2005.*
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel nr.22 din 12.12.2005.*
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *privind sentința judecătorească nr.5 din 19.06.2006.*
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica aplicării unor prevederi ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal nr.6 din 14.11.2008.*
6. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală nr.9 din 30.10.2009.*
7. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la unele chestiuni ce țin de aplicarea de către instanțele judecătorești a prevederilor articolului 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale nr.8 din 30.10.2009.*
8. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *Privind judecarea cauzelor penale în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției nr.6 din 24.12.2010.*
9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *Pentru ajustarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 “cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale” la jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, Nr. 12 din 24 decembrie 2010.*
10. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuitului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedură penală nr.11 din 24.12.2010.*
11. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea nr.3 din 28.05.2012.*
12. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ CPP de către instanțele judecătorești nr. 13 din 16.12.2013.*
13. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu nr. 1 din 15.04.2013.*
14. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale nr. 12 din 24.12.2012.*

15. Recomandările Curții Supreme de Justiție:

- nr. 1 *privind prezentarea și administrarea înscrisurilor*
- nr. 27 *privind soluționarea cauzelor penale expediate în instanțele de judecată de către Ministrul Justiției al Republicii Moldova prin acceptarea transferului procedurii penale*
- nr. 37 *cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*
- nr. 38 *cu privire la acțiunile procesuale care pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent până la declanșarea urmăririi penale*
- nr. 39 *cu privire la procedura încasării cheltuielilor judiciare, la soluționarea acțiunii civile, în procesul penal*
- nr. 53 *cu privire la procedura de examinare a apelului conform modificărilor și completărilor din Codul de procedură penală, introduse prin Legea nr.66 din 05.04.2012, MO 155-159/27.07.2012, în vigoare 27.10.2012*

- nr. 56 *cu privire la aplicarea art. 109 CP și 276 CPP în cazurile împăcării părților*

- nr. 62 *cu privire la înțelesul sintagmei „dacă nu se agravează situația condamnatului” ce se conține art. 435 alin.(1) pct.2) lit. c) CPP*

16. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010) Culegere, Chișinău, 2012

Hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova:

1. Hotărârea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală, nr. 26 din 23.11.2010.

Manuale și monografii în limba română:

1. I. Dolea, Dm. Roman, I. Sedlețchi, T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursul, Drept procesual penal, Cartea Juridică, 2009.
2. I. Dolea, Dm. Roman, T. Vîzdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, R. Botezatu, V. Șterbeț, E. Erjiu. Codul de procedură penală. Comentariu, Cartier juridic. 2005.
3. Volonciu N., Tratat de procedură penală, Vol. I, București, 1997.
4. Volonciu N., Tratat de procedură penală, Vol. II, București, 1997.
5. Roman D., Vîzdoagă T.,ș.a. , *Drept procesual penal,Suport de curs* - Chișinău, 2008
6. Roman D.,Rotaru V.,ș.a.Studiu analitic privind investigarea și judecarea cauzelor de trafic de persoane și a infracțiunilor conexe,Chișinău 2013.
7. M.Poalelungi,I.Dolea,T.Vîzdoagă,D.Roman,ș.a,Manualul judecătorului pentru cauze penale,Chișinău 2013